

СВОБОДА SVOBODA

UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На пів року	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75
В Джерсі Ситі і закордоном:			
Foreign and Jersey City Rates:			
На рік	\$12.00	One year	\$12.00
На пів року	\$6.50	Six months	\$6.50
На три місяці	\$3.50	Three months	\$3.50
Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):			
One year	\$ 3.00	На рік	\$ 3.00
Six months	\$ 2.00	На пів року	\$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОГОТІВЛЯ—ЄДИНИЙ ФАКТ

Віктор Різел заповідає, що Чарлз Вилсон, голова Мобілізації Оборони, незабаром проголосить у своєму звіті, що Злучені Держави вироблять тепер утричі більше зброї, ніж минулої зими. На це витрачає тепер держава два мільярди доларів місячно. Знову підсекретар флоту Ф. П. Гвайтгер заявив у своїй промові, виголошеній минулого четверга в Джексонвіллі (Флорида), що Армія, Флот та Повітряна Сила збільшили замовлення до тої міри, що вони становитимуть за місяць грудень п'ять мільярдів доларів. В приблизно таких розмірах буде продовжуватися зброння і в новому році, так що до 1954 року, себто впродовж трьох років буде видано на зброння \$150,000,000. Як дуже зможе піднятися у цей час оборонне виробництво Західної Європи, покищо невідомо. Якраз над тим радять тепер у Парижі міністри фінансів 12 держав, що є членами Північно-Атлантичного Договору. Зате про ЗДА можна з певністю твердити, що вони від свого плану не відступлять і будуть далі зброїтись, виходячи з принципу, що це єдине може спришити дальшу совєтську агресію, а з тим і вибух нової світової війни. Це є найважливіше, коли йдеться про війну, до якої ЗДА старанно не допустити, а про їхні політичні цілі пише Джеймс Рстон в Нью Йорк Таймс-і (з 9 грудня) так:

„Політика Злучених Держав змагає не тільки до цього, щоб притримати росіян в тому місці, яке вони вже займають, але посунути їх назад туди, звідки вони вийшли. Секретар стейту Ачесон намагається повернути совєтську силу у властиві кордони Совєтського Союзу...”

Щоб це стало ясним, зазначимо, що під тим останнім треба розуміти совєтські кордони з 1939 року.

Коли ми звертаємо увагу на ці речі, а це ми вже не раз робили, то на те, щоб ми собі добре уявили, в якому стані в сучасній закордонній політиці ЗДА Україна та інші країни, загарбані та поневолені Москвою до 1939 року. Це конче, щоб серед моря гарних фраз про волю та визволення не перестати реально думати. З цього не виходить, що в Америці й Конгресі немає людей, що інакше думають про Росію. Самі добре знаємо, що це не так. Якраз наше завдання побільшити число тих людей, в Конгресі, уряді й деінде в тому розумінні, що політика повороту Росії до кордонів з-перед 1939 року не веде до добра й за неї прийшлося б Америці дорого заплатити, коли б дійшло до війни між нею і Москвою. Є ще така тенденція, щоб Америка взагалі стримувалася від усякого роду політичних енуціцій, які її в'язали б. Це дипломатичне хитруство також шкідливе, бо взагалі нікого не вдовольняє.

Тепер ще слово про те, чи вдасться відвернути нову світову війну. В відповідь наведемо недавні слова далеко-східного командира О.Н., ген. Метью Ріджвея, який старється довести до перим'я в Кореї. Отже він вкрасно заявив, що не вважаючи на есентуальне перим'я, війна в Кореї розгорнеться на весні на великі розміри та що до неї червоні вже довший час приготуються. Питання тільки, чи Об'єднані Нації ще й далі визнаватимуть весні події в Кореї „політичною акцією“, чи війною, яка вже тому 18 місяців започаткувала нову світову війну, тимчасово обмежену одним відтинком, вигідним для Москви. Американський наряд, як знаємо, з „політичної акції“ глузує; для нього бої в Кореї це справжня війна, яку він бажав би якнайскорше покінчити.

Нові заходи в справі страйків

Плянове здійснення передбаченої оборонної мобілізації країни в теперішній ситуації національної загрози належить до головних завдань федерального уряду та його окремих агентів. Дотеперішні результати цієї всі ще не цілком задовільні, головню в контрольних законодавчих органах, хоча й сам директор оборонної мобілізації, Чарлз Е. Вилсон сам признає, що не все зроблено в цій ділянці, головню як йдеться про виконання урядових замовлень поодиночними галузями індустрії.

Цілком зрозуміло, що в цих оборонних зусиллях країни приділяється окрему увагу тем всім можливим перешкодам, в цьому тем страйкам. Країна має низку законів, якими можна ці справи регулювати на випадок „крайньої загрози“. Тепер пороблено ще додаткові заходи, щоб застерегти перед можливістю несподіваних страйків, які могли б відбитися негативно на оборонній мобілізації, або й збільшити національну загрозу. В тій цілі створено окрему групу, яка збирається кожного тижня в бюрі мобілізаційного директора та спеціально розглядає положення на „робітничому фронті“. Це не є ані комітет, ані уряд, ані організація, але прямо „група“, що не має жадних повноважень, не може висунути жадних рішень ані переводити жадної акції та нічого полагоджувати. Це своєрідна „розвідка група“, до якої належать представники департаменту оборони, Комісії Атомової Енергії, Красної Ради Робітничих Відносин, Ради Стабілізації Заробітної Платні та Федеральної Служби Посередництва. Завданням цієї окремої групи теж не є не допускати до страйків хоча те завдання має кожна з вище названих агентів. Натомість єдиним завданням цієї спеціальної групи є тільки бути постійно в курсі робітничих справ, збирати всі можливі інформації та завжди мати під рукою всі потрібні дані й документи, головню відносно тих місць, де загрозу страйк в оборонній індустрії.

Керівником цієї групи є д-р Артур С. Флемінг. На випадок страйку або яке напередодні страйку, що, звичайно, наступає після деякого часу переговорів та підготовки, група д-ра Флемінга завжди може дати директорові оборонної мобілізації Вилсону всі потрібні в'яснення та інформації щодо загрозового положення. Вилсон може пустити в рух законний апарат та відвернути загрозу, на випадок якої президент Труман має право припинити страйк, передаючи справу Красній Стабілізаційній Раді, або користаючи із закону Тефта-Гартлі щодо заборони страйку на випадок національної загрози.

З дотеперішньої практики відомо, що федеральний уряд ніколи не надружує своїх повноважень, головню в таких складних проблемах, як робітничі. Так само немає небезпеки, щоб уряд міг зловживати теперішніми своїми правами, наданими йому Конгресом з огляду на проголошеній стан національної загрози. Створення нової групи доказує, що уряд та його агенти бажать зберегти цю повну невтраль-

ність в можливих непорозуміннях між робітництвом та працедавцями теж на майбутнє, але рівночасно з а б е з п е ч у ю т ь ся перед всіми можливими несподіванками, що могли б підважити оборону країни в цих грізних часах. Ці заходи можливі тільки привітати, теж з ог-

Іван Кедрич.

УКК і ГРОМАДЯНСТВО

2. Відношення сил всередині УКК.

На останньому Конгресі Американських Українців не ввійшов до УКК — як згадували ми в першій частині цієї статті — Український Робітничий Союз. Проте вихідною точкою для спроб довести до згоди між УКК і тією братсько-допомоговою організацією були два основні міркування: 1) Так само, як український наряд може мати тільки один політичний центр та тільки одну політичну репрезентацію перед усім назовершнім світом, так само американські українці можуть мати тільки одну свою репрезентацію перед американським світом і коли така репрезентація існує в постаті УКК, то не вдоволені нею повинні докласти передусім всіх зусиль, щоб її поліпшити, а не валити, і 2) хоч останній Конгрес мав чималі недостачі і хоч прийняті на ньому політичні резолюції можуть викликати сумнів, чи компроміс може захитувати основними правдами політичного думання (як ось згадана вгорі правда про єдиний національно-політичний центр), проте всі справи у світі виконують люди, а вибрано до УКК на тому Конгресі так багато людей тамутих, добрих, розумних і політично зрілих, що треба з ними говорити, договоритись і співпрацювати. Як відомо, між Робітничим Союзом і УКК розпочалися розмови, які — на жаль — тяглися аж надто довго, але — слава Богу — закінчилися позитивно. Офіційний комунікат про вступ Роб. Союзу до УКК всі прийняли з почуттям правдивого задоволення; всі і американські українці що керуються доброю волею і бажанням бачити в УКК якнайкращу свою репрезентацію на американському ґрунті. Треба сподіватись що вхід до УКК трьох активних і чільних громадян спричиниться до дальшої направи тих відносин, які торкаються названої вгорі точки 2) „осознаній міркувань“: про персональний склад УКК.

Во ствердження, що останній Конгрес вибрав стільки-то добрих членів УКК, зовсім не вичерпує проблеми. Це типовий приклад, як теорія свариться інколи з практикою. Люди вбрано, але їх усіх у Конгресовому Комітеті в дійсності немає. Бо є тільки ті, які живуть в Нью Йорку чи околиці та у Філадельфії, — всі інші бувають на тижневих засіданнях дуже рідко, декотрі ніколи. Через те силою факту УКК дивав іншу фізіономію, як її мав би у своєму комплекті. І сталося так, що та рівновага політичних течій, що її хотів зберегти на тепені УКК останній Конгрес, фактично захиталася і

ляду на те, що вони ще більше виключають можливість підступної підірвної акції з боку комуністичної п'ятої колонії, яка, правда, втратила свої впливи серед організованого робітництва, але яка цілком певно не занедбує нічого та не рахується з жадними засобами, щоб тільки послабловати оборону підготовку та могутність вільного світу в обличчій большевицької загрози.

перестала існувати саме тому, що серед хронічно відсутніх є люди здебільша одної течії, а серед постійно присутніх є багато громадян другої течії, що на деяких засіданнях становили такі більшості. Ця аномалія була довгий час головною внутрішньою проблемою УКК, бо потягала за собою наслідки у різних конкретних діях УКК в цілому, чи деяких його чільних членів, що з черги втворювало серед широкого громадянства враження політичної односторонності. Було б зовсім зайвим і для УКК шкідливою річчю закрити цей факт, що враження такого одного надто маркантного забарелення УКК сприяло неохочим настроям до УКК взагалі. І коли б цих настроїв не було, то переговори з Робітничим Союзом були б напевне тривали трохні коротше.

Прихід до УКК трьох нових членів направила ситуацію, тим більше, що це ввійшли не окремі особи, що репрезентували б тільки себе чи невеличкі гурти однодумців, а репрезентанти одної великої братсько-допомогової організації та одного цілого блоку різних демократичних організацій. Але аномалія залишається нею далі: далі існує на папері довгий список членів УКК, які є тільки паперовими членами, — річ у такій організації з такими завданнями цілком неможлива і недопускальна. Але добре, що тепер передбачується унормування на будуче цієї справи. Можна б теж потішатися, що майбутній Конгрес не зробить уже вдруге такої помилки та не вибере членів фіктивних, паперових. Та покищо фіктивні члени далі обтяжують собою установу, причиняючись своєю відсутністю до викривлювання обличчя УКК.

Вихід з ситуації насувався сам собою: кооптувати відповідну кількість інших громадян, які заповнили б хронічну діру в УКК. На жаль, УКК прийняв постанову, що кооптувати можна нових членів тільки на місці тих, що зречуться свого мандату. Але — раз така постановою прийнята, то вона зобов'язує і треба до неї стосуватися. Ото ж повинні застосуватися до неї ті наші відповідальні громадяни, які були до УКК вбрані, але майже ніякої або так зовсім ніякої участі в ньому не беруть, зате займають місце із шкодою для установи, її обличчя, її конкретних можливостей. Між тим дітями є одиниці, які мають кваліфікації на керівні ролі. Тим паче вони, силою своїх кваліфікацій і свого громадянського виховання повинні зрозуміти, що своєю хронічною відсутністю завдають поважної шкоди установі й усій українській справі і тому або повинні заживізува-

Русифікація країн—сателітів

Французька преса повідомляє про русифікаційні заходи Москви в країнах—сателітах, а зокрема в Польщі. Пригадавши заяву Сталіна (від 28. VII. 1950) про те, що „в першому етапі запровадження диктатури пролетаріату... російська мова повинна бути спільною мовою для групи соціалістичних народів“, преса подас відомості про реалізацію цього „указання“ „батька народів“. Знання російської мови розглядається в цих країнах, як певний доказ „льояльності“ до ССРС, і тому зростають щоразу вимоги до населення в справі вивчення російської мови. Для цього вживають різних заходів: російська мова вводиться як обов'язкова в предмет навчання у вищих, середніх, а подекуди і в нижчих школах, ширяться сітка спеціальних курсів вивчення російської мови, організуються спеціальні товариства. Наприклад, „Товариство чехословацько-совєтської приязні“ в свої членські ряди завербувало 1,890,000 чехів і словаків, на курсах російської мови вчиться 300,000, з них 120,000 фабричних робітників. У Польщі такі курси маркантного забарелення УКК сприяли неохочим настроям до УКК взагалі. І коли б цих настроїв не було, то переговори з Робітничим Союзом були б напевне тривали трохні коротше.

М. М.

„МАЛЕ АЛЕ НАШЕ“

Коли Чехословачина здобула волю й незалежність, то перше, що кидалося в очі у цій малій державі, — це надзвичайно широкий розмах праці у всіх ділянках життя. Праця кипіла, всюди спостерігався високий ентузіазм. Молода республіка ступала стомилевими кроками. Економічне життя, культурний процес у всіх його багатогранних проявах, виконували подиву-гідний поступ.

Між іншим, — цей животворчий момент ентузіазму будування „в своїй хаті своєї правди“ цілком переочути і не розуміють різні „єдино-неділмиці“ і прихильники „общаго котельника“. Вони не розуміють, як цей „котельник“ затримує роззя-

тись або зречтись своїх мандатів, зате обов'язково перестати бути мертвими душами. Так кажуть зробити добрі обчай, що їх — на жаль — так часто забувають в нашому громадському житті. І вони повинні зробити одно або друге без уваги на концепцію приспівшеної найближчого конгресу, бо справа не в тому, що „як не доводо“ існуватиме аномалія, тільки в тому, щоб вона якнайшвидше скінчалася.

До широкого громадянства доходить тільки глузі вістки про те, що такі проблеми внутрішнього життя УКК, ніби формальної натури, фактично забирають масу часу й енергії. Громадянство не вважає, що такі справи мають секретний характер, воно не розуміє, чому воно не має бути в їхньому курсі. Секретні повинні залишатися деякі справи суто-політичної акції на американському терені, головню їх підготовка, але сама установка, її люди і їх діла — це не є якісь недоторкані святощі, що були б закриті серпанком і не були доступні для громадської критики. Затркуючи покищо тільки одну справу — персонального складу і „мертвих душ“ УКК, автор цих рядків хотів би знайти наслідувачів із затркуюваним також інших проблем УКК і його конкретних дій.

ки ворогів, як він, бо вони в нього числяться прямо пропорційно до незчислених великих злочинів, які він заподіяв людям. Сталін погнав на заслання, до в'язниць і на страту десятки мільйонів, і від страху помсти за це, був примушений зробити добровільно ув'язнення в Московському Кремлі. І навіть тоді, коли, за наказом російського царя Петра І, на в'язничих стінах Московського Кремлю було повішено велику кількість стрільців („Що зубець, то й стрілець“, — свідчать про те народні російські приказки), навіть і тоді, за стінами цієї старовинної кріпости, не ховалось стільки потрясаючих своєю нелюдністю кривавих злочинів і тасмиць з „діяльності“ деспота, як тепер.

рство повідомляє, що весени цього року буде відкрито ще 7,000 нових курсів, крім радіо-курсів.

В Румунії існує понад 7,000 курсів для вивчення російської мови. Видано 100,000 підручників російської мови. Ці факти свідчать про широку кампанію мовою для групи соціалістичних народів“, преса подас відомості про реалізацію цього „указання“ „батька народів“. Знання російської мови розглядається в цих країнах, як певний доказ „льояльності“ до ССРС, і тому зростають щоразу вимоги до населення в справі вивчення російської мови. Для цього вживають різних заходів: російська мова вводиться як обов'язкова в предмет навчання у вищих, середніх, а подекуди і в нижчих школах, ширяться сітка спеціальних курсів вивчення російської мови, організуються спеціальні товариства. Наприклад, „Товариство чехословацько-совєтської приязні“ в свої членські ряди завербувало 1,890,000 чехів і словаків, на курсах російської мови вчиться 300,000, з них 120,000 фабричних робітників. У Польщі такі курси маркантного забарелення УКК сприяли неохочим настроям до УКК взагалі. І коли б цих настроїв не було, то переговори з Робітничим Союзом були б напевне тривали трохні коротше.

М. М.

ток окремих націй, зв'язує ім руки, гасить ентузіазм. Але це — між іншим. Так ось в молодій Чехословацькій республіці гігантські кроками пішло також житлове будівництво. Просто неймовірно: за 20 років вільного життя побудовано не менше будинків, ніж їх взагалі існувало в Чехословачині до відрідження.

Були це великі імпозантні урядові будови, а були й середні та малі, що, дякуючи дощільному житловому—будівельному законодавству, могли побудувати собі навіть незможні робітники.

І було цікаво глянути на ці маленькі будинки, — всі вони модерніми зручностями. Чистіше, привітні, біля них садочки, а на одному будинку гордий напис по чеськи: „мале, але наше“.

Цей напис пригадає нам з приводу інформації про зміни й переминя, як до можливої ліквідації, що передбачуються у Східно-Європейському (Фордовському) Фонді. Як відомо, ця організація спиравлася на могутній міжнародний фонд Ф о р д о в с ь к и й Фонд і сама могла розпоряджатись великими мільйонами. Натурально, що нею зацікавилися різні установи та організації народів Сходу Європи, а в тому й українці, бо завданням Східно-Європейського фонду була допомога еміграції з країн Сходу Європи, „окупованих большевиками“.

Одначе, як показується, цей фонд, ледве розпочавши свою працю, увійшов у смугу якоїсь глибокої внутрішньої кризи, що може закінчитись навіть ліквідацією фонду.

Як можна бачити й згадуватися із часописних інформацій, за кулісами фонду утворилася нездорова атмосфера, накопичилися невдоволення і взагалі відбувається глуха боротьба, очевидно, на ґрунті різних дотаций, допомог і т. д. Звичайно було б дуже сумно, коли б ця Установа, створена шляхетними власниками фонду — для виконання високих і благородних завдань, ліквідувалася чи обмежила свою діяльність через непорозуміння.

Але, у зв'язку з тим, нам не вільно пригадується наш власний, Український Народний Фонд. Ото — „мале, але наше“. Що й казати, а фактично найздоровіший лозунг — це „орієнтація на власні сили“.

І тому сама собою приходить думка, що тільки власний український збірний грін може, врешті рещт, бути опорою в тій чи іншій національній потребі. І завданням нашої спільноти мусить бути створення свого міцного фонду.

Тим більше, що є це річ цілком можлива і, шлях до неї простий і ясний: „нехай лише кождий виконає сумлінно свій обов'язок“.

Не будуть це мільйони, але будуть сотки тисяч. Буде — „мале, але наше“!

А тоді краще оцінять нас і фонди чужі...

А. Луцьків

ПОРТРЕТ СТАЛІНА

3) Сталін — найбільше зло і нещастя сучасного підсовєтського люда, бо він не визнає ані всього нищити право людини на незалежне і вільне життя. Його несучасні поняття і дії, виключно скеровані на уярмлення людини, цілком не відповідають рівені поняття і культурних досягнень сучасного демократичного, державно-творчого люда. Ставши диктатором державної влади в ССРС, він негайно і це більш безоглядно повів війну, рзпочату його попередником, проти всіх різнонаціональних народів, що були йому підлегли, і зробив їх цілком безправними.

Він пограбував у народів ССРС їхні завоювання в довготривалій боротьбі з утисками російського царизму; він пограбував революційно-творчу інтелектуальну різницю в різних державно-демократичних змаганнях і культурних надбаннях; він, навіть, пограбував і ідеалістично наставлених старих комуністів, фанатичних прихильників Маркса та Енгельса. А через це і не дивно, що він в ССРС розчарувався і розчаровується тисячі комуністів практиків, котрим за кожної партійної чистки чи перевірки поповнюють лави позапартійних, а незабаром по цьому і в'язниці та концентраційні табори. І цілком певно, що коли б комуністам несовєтських країн була дана нагода на власні очі побачити сталінську дійсність і всебічно відчувти всі „блага“ большевизму, то значна частина з них негайно перетворилась би на найнепримиреніших ворогів Сталіна, що зокрема і сталося з сотнями тисяч німецьких комуністів,

які під час 2-гої світової війни побували в ССРС.

Тепер в Сталінові зосереджена вся повнота державної влади російського комунізму. Йому також там приписується й авторство в створенні різноманітних підсовєтських законів. Але про які, власне, закони підсовєтської буття може йти ще річ в країнах, підкорених комуністичною деспотією? Це ж країни, де панує повне беззаконня, де опльовані й погані всі найелементарні людські права. І єдиним, всюдю відчутним, всіх згинаючим і до всього примушуючим „законом“, на якому трималося і тримається червоне рабовласництво, лишається комуністичне свавілья, або, як його там звуть „воля Сталіна“. Це — „закон“, за яким розстрілюють, засилають на Сибір і нищать в концентраційних таборах холодом та голодом десятки мільйонів „закон“, за яким замордовано голодом 1933 року на нафурожайніших землях Європи 6 мільйонів українських селян, за яким перелідується все, що з'являється в явном людської волі.

Сталін — класик російського імперіялізму і комуністич-

ної державности. Ніхто інший, а лише він спромігся стати твердим імперським кроком всевладного диктатора в Московському Кремлі, а кандидата на це в російських провідних комуністичних колах було не мало. Лише він за допомогою комуністичної демагогії, підпентої безоглядним терором політичної поліції, досяг неперевершеності. І в цьому йому тепер задрять всі кандидати на тиранів, бо він незрівняний і недосягаємий в незбагненній жорстокості кар'єри кремльського вождя.

Звичайно, така політична кар'єра можлива лише серед народів, в котрого віками культивується державний деспотизм. Він найповніше використав для особистого успіху всі вигоди і зручності століттями плеканого в Москві культу непомірності і всемогутності царя, а тепер вождя. І як пряме заперечення демократії, їх вносили наказу комуністам і їх симпатикам безоглядно зневажати і фанатично ненавидіти демократичний світ. А з свого особистого „морального підґрунтя“ він завжди всюди висміює і відкидає все демократичне, людське.

Влада тирана принесла йому величчезне і разом з цим ніким невидиме багатство. Що в порівнянні з ним який-небудь Етлі, всебічно підконтрольний англійському народові. Перед Сталіном, незрівняним ні з ким в величч багатства, Етлі і йому подібні провідники урядів демократичних держав виглядають звичайними жабраками. Лише Сталін, самодержець і вседержитель, Російської комуністичної імперії в 2-й половині ХХ століття може влаштувати на мільйон доларів друге весілля для своїх дочок Світлани. І цим вчинком він найдошкульніше насміявся над всіма комуністичними ідеалістами і мрійниками, які ще й тепер вірять в „справедливість“ комуністичної деспотії в ССРС. Він і надалі лишається неперевершеним багатцем.

Сталін — найбільш боязкий і зляканий серед державних керівників світу. Кого тільки він не боїться, кого тільки він не запідозрює, і скільки тисяч разів трясла ним раптово напади тваринного страху від жадного передуть скорой помсти над ним. Ще тільки впродовж довгої історії люда не мав і напсво, не матиме стіль-

